

УДК [676.821:7.012]:504

ПРИНЦИПИ ЕКОДИЗАЙНУ ПРИ СТВОРЕННІ УПАКОВКИ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОЛОГІЇ

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Костянтин, САДІРОВА Надія

Київський національний університет технологій і дизайну, Україна

Досліджено вплив та значимість дизайну у циклі виробництва екологічно безпечної упаковки. Метою було визначення головних шляхів впливу екодизайну упаковки на збереження навколишнього середовища. У ході дослідження виявлено головні принципи створення якісного екодизайну упаковки, що дозволять створювати продукцію, яка буде функціональною і корисною для здоров'я споживача. Визначено фактори підвищення якості проектування об'єкта, що дозволить ефективно утилізувати відходи та створювати продукцію безпечно для оточуючого середовища.

Ключові слова: споживач, упаковка, екодизайн, екологія, продукт, дизайн.

ВСТУП

Екодизайн орієнтований на максимальну економію ресурсів і матеріалів, на урахування тривалості життя виробів та розробку продукту високого рівня естетичної привабливості. До його функцій відноситься і формування нової структури потреб, оскільки ядро екологічної проблематики складають ціннісні уявлення суспільства. Екологічний підхід у дизайні дає можливість часткового вирішення екологічної проблеми.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Одна з проблем, яку піднімає сьогодні екологія – це проблема твердих побутових відходів. Основне завдання екодизайну упаковки полягає у перегляді матеріалів і технологій з точки зору екології та удосконаленні форм і функцій упаковки. Екологічний дизайн упаковки, шляхом повторного використання відходів, дозволить ефективно вирішити деякі екологічні проблеми. Завдання екодизайну полягатиме в тому, щоб презентувати значимі властивості продукту, які відображають не тільки стурбованість виробника технічними та регулятивними питаннями, але й турботу про споживача. Екодизайн упаковки дає можливість функціонально та візуально демонструвати користь для здоров'я споживача.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Екодизайн приділяє ключову увагу охороні навколишнього середовища протягом всього життєвого циклу виробу. Це підхід до

процесу дизайну з точки зору того впливу, який здійснить кінцевий продукт на оточуюче середовище в ході свого життєвого циклу на стадіях доставки та транспортування, виробництва, використання та утилізації [1]. Окрім розрахунку ергономічності використаних ресурсів необхідно візуально підкреслювати користь та безпечність упаковок адже сприйняття споживача формує нове розуміння концепції екодизайну. Саме споживач диктує напрями у яких розвивається візуальне оформлення упаковок.

В наші дні можна знайти мільярди екологічних матеріалів упаковок. Такі матеріали включають вторинну сировину, бамбук, коробки виготовлені з промислових відходів (наприклад макулатура) та навіть з грибних стволів (для заміни упаковки арахісу). Завдяки використанню подібних продуктів упаковка стає придатною для повторної переробки, повторного використання чи біорозкладаною.

Дизайн сучасної упаковки оцінюється з точки зору графіки та конструкції. При проектуванні майбутньої упаковки на першому місці стоїть її оздоблення. До оздоблювальних елементів відносяться ті, що знаходяться на поверхні тари, а саме: кольорові рішення, шрифтові блоки, художні елементи. Іншим складним процесом проектування упаковки є розробка її конструктивних особливостей. Проектування фізичної форми упаковки, її стійкість, способи відкривання та закривання, дозування та розподілення вмісту – це більш складні етапи при розробці нової конструкції. Ці етапи відносяться до ергономічних особливостей упаковки. Таким чином, можна сказати, що зручність використання та візуальна привабливість – це основні складові, баланс яких забезпечує комерційний успіх продукту.

Продуманість конструкції упаковки з точки зору ергономіки дозволяє звести до мінімуму зусилля людини під час її експлуатації. Виходячи з цього, можна вивести основні показники, за якими здійснюється розробка якісної екоупаковки: з точки зору зручності використання споживачем; у відповідності з особливостями людського організму; забезпечення оптимальних умов використання упаковки та вживання товару [2]. Точно розроблений дизайн форми та розмірів упаковки впливає на рівень витрат матеріалів при виготовленні продукту пакування, швидкості завантаження товару та його подальшого транспортування. Усі види перевезень, що використовуються в торгівлі тісно пов'язані з розмірами магазинних полиць, стелажів та прилавоків, торгових контейнерів та ін. Правильно розраховані розміри упаковки знижують витрати енергії під час транспортування та зберігання, а також зменшують імовірність пошкоджень товару [3]. При розробці конструкції упаковки поширене використання пропорцій людського тіла. Наприклад, наскільки зручно тримати в руці упаковку з товаром чи наскільки актуальним є використання різних поверхонь та текстур, що психологічно створюють асоціації, роблять продукт більш привабливим в очах споживача, звертають на себе увагу на полицях магазину. Дотримуючись

рекламної, соціально-економічної, інформативної та комунікативної функцій, при розробці упаковки необхідно враховувати не менш важливі фактори такі як: вибір цільової аудиторії – соціальний статус; фінансовий рівень; статеву приналежність; вікові особливості; етнічні та релігійні вподобання.

Детально розглядаючи візуальне оформлення екоупаковки, можемо визначити основні принципи її дизайну. Екодизайн упаковки використовує природні кольори та форми. Так на упаковці часто зображують пейзажі, що асоціюються з чистотою та екологічністю. Основний акцент у розробці дизайну екоупаковки направлений на раціоналізм та лаконічність. Найпоширенішим є використання білого та зеленого кольорів, адже саме вони викликають у споживача сильну асоціацію з екологічними мотивами. Дизайн форми упаковки варіюється від використання класичних конструкцій до створення нестандартних, максимально уподібнених природнім формам концепцій, наприклад упаковка для меду у формі сот.

Окрім цього, спільним у візуальному рішенні усіх видів екологічного пакування є використання попередньо розроблених, чи спеціально стилізованих інфографічних позначок, приклади різного дизайну однієї позначки представлено на рис. 1. Подібні елементи оздоблення повідомляють споживачу про екологічність представленого продукту. Для вдалого використання інфографічних елементів їх вписують у загальний концепт дизайну упаковки ще на початковому етапі її розробки.

Рис. 1. Інфографіка повторного використання матеріалів

Завдяки використанню екологічно чистих матеріалів, сучасних технологій обробки та конструктивної розробки дизайну упаковки - пакувальна промисловість, поступово зменшує кількість відходів, що зашкоджують екології. Творчий підхід допоможе вигідно продемонструвати переваги товару та привернути увагу покупців, яких турбує екологічна обстановка у світі. Так, наприклад, біорозкладний матеріал, сам по собі, ще не наділений властивістю «користі для здоров'я» у свідомості споживачів. Необхідно візуально підкреслювати користь та безпечність упаковки.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження визначені основні принципи, які впливають на створення екологічно безпечної та привабливої для споживача упаковки. В результаті аналізу дизайну сучасної упаковки виявлені групи факторів, уміле поєднання яких дозволить ефективно використовувати існуючі ресурси для створення екологічної продукції. Встановлено, що сучасні творчі технології розробки дизайну упаковки, орієнтовані на візуальне підкреслення її безпечності, здатні привернути увагу покупців до екологічних питань, сприяючи, таким чином, збереженню оточуючого середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тішнер У. «Що таке екодизайн» Керівництво для екологічно та економічно обґрунтованого проектування. Форма практика / У. Тішнер – Франкфурт: Greenleaf, 2001. – 469 с.
2. Жубр В.О. / Основи конструювання упаковки з паперу і картону: Навчальний посібник / В.О. Жубр, Н.Ф. Сбітнева. – Х.: ХДАДМ, 2008. – 345 с.
3. Намюр Т. / Виробництво упаковки. Нові центри прибутку / Т. Намюр – М.: Принт-Медиа центр, 2006. – 325 с.

CHERNIAVSKY K., SADIROVA N. ECODESIGN PRINCIPLES IN PACKAGING DESIGN AS A WAY OF PRESERVATION OF ENVIRONMENT

We researched design influence and meaning in production cycle of eco-friendly packaging. The goal of the research was to identify main ways of influence of ecodesign of packaging on environmental conservation. In the process of the research we identified basic principles of development of high-quality ecodesign of packaging which will be instrumental in production of goods that will be both functional and useful for consumers' health. We identified factors increasing the quality of product design which provides for effective recycling of waste and for design of environment-friendly products
Key words: Consumer, packaging, ecodesign, ecology, product, design